

Beslutad av

Datum

Plan mot diskriminering och kränkande behandling för Finnerödja skola Läsår 2024-2025

Innehåll

Mål med planen	3
Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling	3
Inledning	3
Definitioner	4
Delaktighet i arbetet med planen	4
Förankring av planen	5
Ansvarsfördelning	5
Utvärdering av åtgärderna och insatserna i föregående års plan	6
Främja lika rättigheter och möjligheter	6
Främjande insatser	6
Kartläggning	10
Förebyggande åtgärder 7	11
Rutiner för att hantera trakasserier och kränkande behandling	12
Lagar och regler som gäller för planen	14
Viktiga begrepp och definitioner	14
Diskriminering	14
Diskrimineringsgrunder	14
Direkt och indirekt diskriminering	15
Trakasserier	15
Sexuella trakasserier	16
Tillgänglighet	16
Likabehandling	16
Främjande respektive förebyggande åtgärder	16
Främjande arbete - vad säger lagen?	16
Kränkande behandling	17
Mobbning	17
Utrednings- och åtgärdsskyldighet	17
Repressalier	18
Kartläggning	18

Skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling är ett viktigt verktyg för att strukturera likabehandlingsarbetet. Arbetet med att utforma planen är också ett sätt att förankra likabehandlingsarbetet och att involvera alla som berörs.

Mål med planen

All personal på Finnerödja skola tar avstånd från alla former av diskriminering och kränkande behandling.

Alla elever på Finnerödja skola ska känna sig trygga och uppleva att de blir lyssnade på och tagna på allvar.

En skolgång på Finnerödja skol ska vara säker ur ett likabehandlingsperspektiv.

Planen gäller både de situationer där det kan uppstå kränkningar eller risk för kränkningar mellan elever och de kränkningar eller risker för kränkningar som vuxna på skolan kan utsätta elever för.

En viktig utgångspunkt är att en elevs upplevelse alltid måste tas på allvar. Om den vuxne inte uppfattar att det är en kränkning så är det elevens upplevelse som definierar kränkningen.

Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling består av

- det främjande arbetet
- det förebyggande arbetet inklusive kartläggning
- det åtgärdande arbetet

Inledning

Skolans namn: Finnerödja skola

Planen gäller från höstterminen 2024

Verksamhet som omfattas av planen

Förskoleklass, årskurs 1–6, fritidshemmet, mottagningsenheten samt skolskjutsar.

Kontaktperson för planen, utsedd av rektor

Sandra Hermez skolkurator.

Augusti – September revidering/ uppdatering av planen mot diskriminering och kränkande behandling, information till elever och vårdnadshavare

Augusti – juni främjande /förebyggande arbete enligt följande

Förskoleklass Gnissel i klassen och Djuren på djuris

Åk 1 Gnissel och Ugglan och kompisproblemet

Åk 2 Vara vänner, Nollan och nätet + ev tre delar av stopp min kropp

Åk 3 Känslokoll, Stopp min kropp, tjej- och killsnack, gruppstärkande aktivitet

Åk 4 Värsta bästa nätet

Åk 5 Värsta bästa hälsan, "Det är mitt liv"

Åk 6 Värsta bästa svårsnacket, "Är det delbart?"

Löpande arbete med regelbundna trygghetsteamsmöten som följer upp trygghetsarbete, främjande, förebyggande och åtgärdande arbete samt löpande arbete med aktuella frågor och åtgärder i verksamheten samt utvärdering av genomförda åtgärder.

September – samt vid behov, implementera och diskutera ordningsregler.

Oktober samt mars: kartläggning skolmiljö i form av trygghetsvandring med bildstöd samt arbete utifrån resultatet

December/januari: Analys av anmälningar gällande misstänkt kränkande behandling utifrån Drafit så som antal, typ av kränkningar, plats, situation, kön, årskurs

Februari/mars: trygghetsenkät

Mars: trygghetsvandring

Juni: analys innehållande

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Kränkningsärenden

Förebyggande och främjande arbete

Trygghetsteamarbete

Övrigt, enkäter.

Definitioner

I skollagen och diskrimineringslagen finns ett antal begrepp som är viktiga att känna till i arbetet med likabehandling. Du hittar dessa i bilagan med definitioner. Där finns också olika exempel på kränkande behandling.

Delaktighet i arbetet med planen

Elevernas delaktighet:

Elevråd, klassråd, enkäter, trygghetsvandringar och det förebyggande /främjande arbetet, enligt ovan.

Vårdnadshavarnas delaktighet:

Enkät, föräldramöten, löpande information på edWise och utvecklingssamtal.

Medarbetarnas delaktighet:

Enkät och gruppdiskussioner från trygghetsteamträffar, arbetslagsmöten och arbetsplatsträffar (APT).

Förankring av planen

Planen förankras hos personalen vid APT.

All personal på skolan läser planen i sin helhet.

Planen ingår i introduktionen av personal som anställs under året.

Trygghet är en stående punkt på arbetslag och APT hur vi ska arbeta förebyggande. Pedagoger för en levande diskussion om planens innehåll med sina elever.

Vårdnadshavare får information via föräldramöten.

Planen finns att tillgå på kommunens hemsida för alla.

Övrigt årshjul för trygghetsarbetet på enhetsnivå förankras på arbetslagsnivå samt fritidshemmets planering.

Ansvarsfördelning

Enligt skollagen har huvudmannen det övergripande ansvaret för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.

Huvudmannen, det vill säga Barn – och utbildningsnämnden, ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever (6 kap 6 § Skollagen).

Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling (6 kap 7 § Skollagen).

Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap 10 § Skollagen)

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling (6 kap 8 § Skollagen).

Enligt skollagen ansvarar rektor för att huvudmannen får kännedom om kränkande behandling i verksamheten (6 kap 10 § Skollagen).

En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig har blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen (6 kap 10 § Skollagen).

I Laxå kommun delegerar huvudmannen till rektor på varje enhet att ansvara för genomförandet av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.

Rektor är ansvarig för att planen upprättas och följs enligt den plan som gäller. Rektor ska ansvara för att planen implementeras, utvärderas och revideras varje år.

Rektor ska på huvudmannens delegation se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser

sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband verksamheten är skyldig att anmäla till huvudmannen åtgärder.

Trygghetsteam och kurator ansvarar för det förebyggande arbetet och ska arbeta för att förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Kurator återför verksamheternas arbete till huvudmannen enligt rutin. Rutinen innebär att utsedd kontaktperson för verksamheten träffar huvudmannens representant vid ett antal tillfällen per termin för återföring.

All personal har ansvar för att planen efterlevs och att arbeta efter den.

Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektor (6 kap 10 § Skollagen).

Utvärdering av åtgärderna och insatserna i föregående läsårs plan

Planen mot diskriminering och kränkande behandling innehåller här nedan en redovisning av hur åtgärderna och insatserna i föregående läsårs plan har genomförts. Har insatserna och åtgärderna haft avsedd effekt utifrån de mål som sattes upp i föregående läsårs plan? Utvärderingen är utgångspunkten för årets plan.

Beskrivning av hur föregående läsårs plan har utvärderats och vilka som har varit delaktiga
Trygghetsteamet som består av pedagoger och kurator har analyserat genomförda aktiviteter, enkäter och under läsåret inkomna anmälningar om misstänkt kränkande behandling. Under året har fysiska kränkningar varit majoriteten av ärenden. Detta har resulterat i upprättandet av en ny plan inför läsåret 24/25.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan:

- Materialen som togs fram läsåret 22/23 har arbetats med i varje årskurs.
- Fritids har även arbetat en del med "Gnissel på fritids".
- Trygghet, diskriminering och kränkande behandling är en av punkterna på APT.
- Styrda rastaktiviteter har arbetats med under läsåret. Fritidspersonal har fått ett större mandat att planera styrda rastaktiviteter som har gett effekt under läsåret- och ska fortsätta utvecklas.

Analysen från föregående läsårs plan finns i sin helhet i annat dokument.

Främja lika rättigheter och möjligheter

Att arbeta med att främja lika rättigheter och möjligheter riktar sig till alla elever och vuxna på skolorna och ska genomföras utan att det föranleds av något särskilt problem.

Främjande insatser

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas. Det främjande arbetet ska omfatta möjligheter för barn och elever att återkommande diskutera normer, attityder och hur goda relationer kan vårdas med mål att förstärka respekten för allas lika värde.

<p><i>Mål</i></p> <p>Implementering av nya ordningsregler.</p>
<p>Diskrimineringsgrund/diskrimineringsgrunder som omfattas av insatsen</p> <p>Alla.</p>
<p>Insats</p> <p>Information ges muntligt vid föräldramöten samt varje utvecklingssamtal. Dessutom läggs informationen ut på edWise. Pedagogerna levandegör reglerna löpande för klassen.</p>
<p>Hur och när ska insatsen följas upp</p> <p>Insatsen följs upp med elever på elevråd. I ett gemensamt forum där pedagogerna är samlade får de då möjlighet att redogöra för hur det har gått.</p>
<p>Ansvarig för insatsens genomförande</p> <p>Skolledning och pedagoger.</p>
<p><i>Mål</i></p> <p>Öka kunskapen om planen mot diskriminering och kränkande behandling hos personal, elever och vårdnadshavare.</p>
<p>Diskrimineringsgrund/diskrimineringsgrunder som omfattas av insatsen</p> <p>Alla.</p>
<p>Insats</p> <p>Information ges muntligt vid föräldramöten. Pedagoger arbetar aktivt med den tillsammans med elever. Personal diskuterar planen på APT samt arbetslag. Planen läggs ut på edWise och kommunens hemsida.</p>
<p>Hur och när ska insatsen följas upp:</p> <p>Enkätfrågor till elever som skickas ut under våren 2025.</p>
<p>Ansvarig för insatsens genomförande:</p> <p>Skolledning och pedagoger.</p>
<p><i>Mål</i></p> <p>Öka tryggheten mellan eleverna på Finnerödja skola.</p>
<p>Diskrimineringsgrund/diskrimineringsgrunder som omfattas av insatsen:</p> <p>Alla.</p>

Insats

Främjande insatser:

- Fritidshemmets verksamhet följer en tydlig handlingsplan som fungerar som riktlinje för allt värdegrundsarbete. (Se planen i den bifogade bilagan).
- Värdegrundsarbetet i de övriga årskurserna fortsätter som planerat. Se arbetet enligt nedan.
Förskoleklass Gnissel i klassen och Djuren på djuris
Åk 1 Gnissel och Ugglan och kompisproblemet
Åk 2 Vara vänner, Nollan och nätet + eventuellt tre delar av stopp min kropp
Åk 3 Känslokoll, Stopp min kropp, gruppstärkande aktivitet
Åk 4 Värsta bästa nätet
Åk 5 Värsta bästa hälsan, "Det är mitt liv"
Åk 6 Värsta bästa svårsnacket, "Är det delbart?"
- Varje termin genomförs trygghetsvandringar där respektive klass identifierar områden trygga / otrygga platser. Skolkuratoren gör sedan en sammanställning av resultat som sedan presenteras vid ett APT tillfälle. Skolkuratoren kontaktar ansvarig klasslärare vilka åtgärder som man tänker arbeta med. Utvärdering och uppföljning av åtgärderna sker vid ett gemensamt forum.
- Eleverna har varit delaktiga i att utforma skolans ordningsregler inför den nya terminen. De har fått möjligheten att diskutera och reflektera över vilka regler som ska gälla. Enligt elevrådet har alla årskurser varit nöjda med de regler som gemensamt tagits fram, vilket främjar en starkare känsla av delaktighet och ansvar hos eleverna.

Hur och när ska insatsen följas upp:

Utvärdering efter genomförd insats, regelbundet på lärarlag, fritidshemmets planering samt APT.

Ansvarig för insatsens genomförande:

Samtliga pedagoger.

Mål

Genomföra det främjande arbetet som beslutats.

Diskrimineringsgrund/diskrimineringsgrunder som omfattas av insatsen:

Alla

Insats

Genomföra arbete enligt nedan

Förskoleklass Gnissel i klassen och Djuren på djuris

Åk 1 Gnissel och Ugglan och kompisproblemet

Åk 2 Vara vänner, Nollan och nätet + eventuellt tre delar av stopp min kropp

Åk 3 Känslokoll, Stopp min kropp, gruppstärkande aktivitet

Åk 4 Värsta bästa nätet

Åk 5 Värsta bästa hälsan, "Det är mitt liv"

Åk 6 Värsta bästa svårnacket, "Är det delbart?"

Även "Gnissel på fritids"

Hur och när ska insatsen följas upp:

Utvärdering efter genomförd insats, regelbundet på lärarlag, samt fritidsplanering.

Ansvarig för insatsens genomförande:

Samtliga pedagoger

Kartläggning

Områden som kommit fram i kartläggningen

Kränkande behandling

Kartläggningsmetod

Utvärdering av föregående läsårs plan mot diskriminering och kränkande behandling, gruppdiskussioner, enkäter, hälsosamtal, analys av anmälning om diskriminering och kränkande behandling samt trygghetsvandringar.

Hur har eleverna respektive personalen involverats i kartläggningen

Elever samt personal har fått svara på enkät. Hälsosamtal har förts med elever. Gruppdiskussioner har hållits med elever och personal genom klassråd, elevråd samt APT. Skolkurator har analyserat resultat av trygghetsvandringen. Pedagogerna arbetar med åtgärderna i respektive årsklass utifrån resultatet i trygghetsvandringen.

Resultat och analys

Analysen visar att det mesta av den kränkande behandling som sker inte kan härledas till någon diskrimineringsgrund. De områden analysen visar att Saltängsskolan behöver arbeta med är: trygghet i skolans fysiska miljö.

Kön

Kartläggningsmetod

Analys av anmälningar om misstänkt kränkande behandling samt analys av trygghetsvandring.

Hur har eleverna respektive personalen involverats i kartläggningen

Samtal har förts med berörda elever och personal.

Resultat och analys

Analysen visar att uppdelningen mellan könen är fortsatt ojämnt fördelat. Det är fortfarande pojkarna som sticker ut i statistiken. Denna siffra gäller för båda skolenheterna. Utifrån kränkingsanmälningarna som rapporteras in är majoriteten av ärenden pojkar som både är i rollen som utsättare och utsatt. Tjejerna förekommer i större utsträckning i den utsatta rollen än som utsättare.

Fysisk

Kartläggningsmetod

Analys av anmälningarna om misstänkt kränkande behandling samt analys av trygghetsvandring.

Hur har eleverna respektive personalen involverats i kartläggningen

Elever har fått svara på enkät, trygghetsvandring, diskussion har förts mellan personal, elever har deltagit på elevråd. Samtal förs med berörda elever samt berörda vårdnadshavare.

Resultat och analys

Det som går att utläsa i analysen är att majoriteten av skolenheternas kränkningar är fysiska och att kränkningarna sker i skolans utemiljöer.

Förebyggande åtgärder

Kränkande behandling

Mål och uppföljning

Öka tryggheten i skolans utemiljöer.

Förebyggande åtgärder:

- Att alla elever deltagit aktivt med värdegrundsarbetet som sker i klasserna.
- Rastvakterna har ett eget ansvarsområde på rasterna för att öka tryggheten i skolans utemiljöer. Styrda rastaktiviteter. Eleverna informeras om rastaktiviteterna i förväg.
- Strukturerat om rasterna på Saltängsskolan.
- Eleverna har varit delaktiga i att utforma skolans ordningsregler inför den nya terminen. De har fått möjligheten att diskutera och reflektera över vilka regler som ska gälla. Enligt elevrådet har alla årskurser varit nöjda med de regler som gemensamt tagits fram, vilket främjar en starkare känsla av delaktighet och ansvar hos eleverna.
- Resultat från vårterminens trygghetsenkät visade att elever i årskurs 2 och 5 känner sig trygga i skolans miljöer.

Åtgärd

Att alla elever deltar aktivt i arbetet med

Förskoleklass Gnissel i klassen och Djuren på djuris

Åk 1 Gnissel och Ugglan och kompisproblemet

Åk 2 Vara vänner, Nollan och nätet + ev tre delar av stopp min kropp

Åk 3 Känslokoll, Stopp min kropp, gruppstärkande aktivitet

Åk 4 Värsta bästa nätet

Åk 5 Värsta bästa hälsan, "Det är mitt liv"

Åk 6 Värsta bästa svårnacket, "Är det delbart?"

Fritidshem Gnissel på fritids

Motivera åtgärd

Arbetsmaterial är utformat för att främja trygghet och studiero och det passar skolans behov och tror att de olika undervisningsmaterial kommer komplettera varandra och följa en kontinuitet över alla årskurser, som passar skolans behov för att öka trygghet och studiero.

Ansvarig

Klasslärare och övrig personal.

Datum när det ska utvärderas

På arbetslag, stående fråga på APT samt på trygghetsteamsmöte.

Kön

Mål:

Öka medvetenheten gällande normer och jämställdhet.

Åtgärd:

Arbeta utifrån plan för undervisning i Sexualitet, samtycke och relationer

Motivera åtgärd:

Skolans verksamhet ska genomsyras av ett aktivt arbete kring värdegrundsarbete och likabehandling för att belysa rådande maktstrukturer och motverka skillnader mellan könen.

Ansvarig:

All personal.

Datum när det ska utvärderas:

En gång per termin i anslutning till planens utvärdering.

Fysisk

Mål:

Arbeta aktivt för att minska förekomsten av fysiska kränkningar.

Åtgärd:

Arbeta aktivt med det främjande och förebyggande materialet.

Motivera åtgärd:

Materialet ska arbetas aktivt med och det ska leda till ökad medvetenhet bland eleverna hur man behandlar varandra på skolan.

Ansvarig:

All personal.

Datum när det ska utvärderas:

I samband med områdets avslut tillsammans med eleverna, klasslärare och kurator.

Rutiner för att hantera trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. En elev kan bli utsatt för trakasserier och kränkande behandling av såväl personal som av andra elever. Det finns inget krav på uppsåt. En elev eller anställd behöver alltså inte haft någon elak avsikt för att göra sig skyldig till kränkande behandling eller trakasserier. Det är effekten som avgör.

Anmälan om uppmärksamman eller misstänkt kränkande behandling kan göras av elev, vårdnadshavare eller personal vid skolan. Alla elever ska vara informerade av skolans personal om vem de kan vända sig till om de upplever sig kränkta av en annan elev eller en vuxen i verksamheten. Vårdnadshavare får samma information exempelvis i samband med föräldramöte. Om en vuxen i skolan får kännedom om trakasserier

eller kränkande behandling av en elev är de skyldiga att anmäla detta till rektor som i sin tur beslutar om att händelsen. Rektor informerar även skolhuvudmannen.

När det uppstår en situation där en elev känner sig kränkt ska en anmälan om misstänkt kränkande behandling upprättas i systemet Draftit. Samtal förs med samtliga inblandade elever och kontakt med berörda elevers vårdnadshavare tas.

Systemet innehåller uppgifter för att anmäla och utreda en händelse, ta ställning till, vidta och följa upp åtgärder. Systemet används för Laxå kommuns alla skolor.

Skolan måste ta ett samlat grepp kring elevers skolsituation och på ett allsidigt sätt utreda elevers känsla av utsatthet. Det är viktigt att den enskilda elevens upplevelse av det inträffade är utgångspunkten för utredningen kring vad som hänt. Om flera parter i samma ärende upplever att de utsatts för kränkning ska en anmälan och utredning göras för varje part.

Leder kränkningarna till att någon av de inblandade eleverna är i behov av särskilt stöd för att nå kunskapsmålen eller om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation måste även en utredning enligt 3 kap. 8 § skollagen inledas.

I förekommande fall ska även anmälan till andra myndigheter och personalansvarsnämnden göras.

Lagar och regler som gäller för planen

Sedan den 1 januari 2009 regleras arbetet mot diskriminering och kränkande behandling i både diskrimineringslagen och skollagen. Skolan ska varje år upprätta en likabehandlingsplan (enligt 3 kap. 16 § diskrimineringslagen) och en årlig plan mot kränkande behandling (enligt 6 kap i skollagen).

De regelverk som styr arbetet med plan mot diskriminering och kränkande behandling är:

- Diskrimineringslag (2008:567)
- Skollag (2010:800)
- Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling
- Skolverkets allmänna råd och kommentarer för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, (SKOLFS 2012:10).

Viktiga begrepp och definitioner

Diskriminering

Diskriminering innebär när de som arbetar vid skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever, i samband med diskrimineringsgrunderna. Diskriminering kan även ske genom skolans regler, verksamhet, undervisning läroböcker och så vidare.

Elever kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse. Det är viktigt att komma ihåg då till exempel elever och/eller vårdnadshavare kan uttrycka att eleverna har diskriminerat varandra.

Diskrimineringsgrunder

Diskrimineringsgrunderna är tydligt definierade i diskrimineringslagen. De diskrimineringsgrunder som skyddas i lag är kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Kön

Med kön avses biologiskt kön (i juridisk mening), det vill säga att någon är man eller kvinna.

Könsöverskridande identitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck menas att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Etnisk tillhörighet

Med diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet menas nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringsgrunden avser diskriminering på grund av religion, annan trosuppfattning, annan religiös åskådning samt ateism.

Funktionsnedsättning/funktionshinder

Med funktionsnedsättning avses varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Sexuell läggning

Med det avses homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Ålder

Med ålder avses uppnådd levnadsålder, samt social identitet med utgångspunkt i ålder.

Direkt och indirekt diskriminering

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt. Med *direkt diskriminering* avses en särbehandling kopplad till någon av diskrimineringsgrunderna, till exempel ett barns kön eller etnicitet. En *indirekt diskriminering* sker när skolan tillämpar en bestämmelse eller förfaringsätt som verkar vara neutralt men i praktiken missgynnar ett barn ur ett diskrimineringsperspektiv.

Trakasserier

Trakasserier är en form av diskriminering och innebär ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det kan även vara fråga om ignorering, utfrysning eller att någon visslar, stirrar eller gör kränkande gester och det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Det är trakasserier även när en elev kränks på grund av en förälders eller syskons sexuella läggning, funktionsnedsättning med mera.

Sexuella trakasserier

Sexuella trakasserier är en form av diskriminering i diskrimineringslagen och innebär ett handlande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Sexuella trakasserier behöver inte ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Det kan handla om ovälkomna beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelande och upplevs som kränkande. Det kan också handla om sexuell jargong.

Tillgänglighet

Bristande tillgänglighet är en form av diskriminering i diskrimineringslagen. Med bristande tillgänglighet avses att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. De åtgärder som kravet gäller är sådana som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till de ekonomiska och praktiska förutsättningarna, varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde, samt andra omständigheter av betydelse.

Likabehandling

Med begreppet likabehandling menas att alla barn eller elever ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett någon diskrimineringsgrunderna. Det innebär dock inte alltid att alla barn och elever ska behandlas lika, se indirekt diskriminering.

Främjande respektive förebyggande åtgärder

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Det *förebyggande* arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i er verksamhet. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande mål och åtgärder måste motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning.

Främjande arbete - vad säger lagen?

Enligt 3 kap. 14 § diskrimineringslagen ska huvudmannen bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för de barn eller elever som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning.

Enligt 6 kap. 6 § skollagen ska huvudmannen även se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Enligt Skolverkets allmänna råd bör det främjande arbetet

1. bedrivs systematiskt och långsiktigt, rikta sig till alla samt vara en del i det vardagliga arbetet,
2. baseras på kunskap om hur diskriminering, trakasserier och kränkande behandling uppstår och vilka faktorer som skapar en trygg miljö där alla barn och elever blir respekterade som de är,
3. omfatta kompetensutveckling för personalen för att vid behov öka medvetenheten och kunskapen om diskriminering, trakasserier och kränkande behandling,
4. innebära att personalen ges tid att diskutera egna normer och attityder samt sådana som genomsyrar den pedagogiska verksamheten, samt
5. omfatta möjligheter för barn och elever att återkommande diskutera normer, attityder och hur goda relationer kan vårdas.

Kränkande behandling

Med kränkande behandling menas ett uppträdande som utan att ha samband med en diskrimineringsgrund kränker ett barns eller en elevs värdighet. En viktig utgångspunkt är att en elevs upplevelse av kränkning alltid måste tas på allvar. Kränkningar kan till skillnad från diskriminering ske mellan elever.

Kränkningar kan till exempel vara:

- fysiska (slag, knuffar och negativa fysiska handlingar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykiska (utfrysning, grimaser, blickar, skratta nedlåtande, att alla går när man kommer) -
texter och bilder (teckningar, telefoner, lappar, fotografier, sms, mms, msn och meddelanden på olika webbcommunities).

Mobbning

En person är mobbad om han eller hon upprepade gånger under en viss tid blir utsatt för kränkningar från en eller flera personer.

Utrednings- och åtgärdsskyldighet

Skolan har enligt lag skyldighet att agera så snart någon i personalen får kännedom om att en elev känner sig utsatt för trakasserier eller kränkande behandling. Skolan ska utreda vad som har hänt och vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. Det måste ske skyndsamt. Lärare eller annan personal som får kännedom om händelser som kan vara trakasserier eller

kränkande behandling ska anmäla det till rektorn. Rektorn är i sin tur skyldig att informera huvudmannen.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavare/förälder har anmält skolan för diskriminering eller berättat att det förekommer trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev medverkar som till exempel vittne i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Kartläggning

Då Skolinspektionen visat på att kartläggningen är en av de vanligaste bristerna i skolornas arbete när det gäller likabehandlingsarbetet så följer här nedan en återgivning av Skolverkets allmänna råd om kartläggning.

Enligt Skolverkets allmänna råd bör huvudmannen se till att varje verksamhet regelbundet kartlägger och analyserar sin organisation och sina arbetssätt för att försäkra sig om att det inte finns något som leder till eller riskerar att leda till diskriminering eller kränkande behandling.

Enligt Skolverkets allmänna råd bör i det förebyggande arbetet ingå att

1. regelbundet kartlägga barnens och elevernas trygghet och trivsel samt deras uppfattning om förekomsten av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling,
2. analysera kartläggningen för att identifiera risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling,
3. i samband med analysen även utvärdera tidigare insatser för att förebygga diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling,
4. utifrån de identifierade riskerna formulera konkreta och uppföljningsbara mål för arbetet,
5. planera vilka insatser som ska genomföras under året för att nå målen och hur dessa ska följas upp och bestämma vem som ansvarar för respektive insats, samt se till att eleverna är delaktiga i kartläggningen och i analysen av resultaten och när man avgör vilka insatser som ska sättas in.